

tamen gentem cui servient, ego iudicabo (id est severe puniam, et plagis maximis affligam), et post hæc egredientur cum magna substantia.

Dico 3. Cum ex supra dictis jam satis constet, annos 430, de quibus Exodi XII, inchoandos esse ab ingressu Abraham in terram Chanaan, et terminandos in egressu Israelitarum ex Ægypto: sic nos cum S. P. Aug. loco supra citato, aliisque eos distribuimus, ut ab ingressu Abrahami in Chanaan ad ingressum Jacobi in Ægyptum 215 effluxisse demonstramus; ac proinde totidem annos Israelitas in Ægypto mansisse. Posterior pars ex priori sequitur: prior autem sic breviter demonstratur.

Abraham, ut liquet ex cap. XII, 4 et 5, erat 75 annorum cum intravit in terram Chanaan;

Isaacum vero genuit anno ætatis centesimo, cap. XXI, 5: ergo ab ingressu ejus in terram Chanaan usque ad natum Isaacum sunt anni 25

Isaac vero, infra cap. XXV, 21, genuit Jacob anno ætatis 60

Jacob autem, dum descendit in Ægyptum, cap. XLVII, 9, habebat annos 130

Ex quibus fit summa 215

Dico 4. Dura servitus, quæ incepit post mortem Josephi, ac fratrum ejus omniumque illorum, qui cap. XLVI dicuntur descendisse in Ægyptum, videtur durasse annis circiter 90; ut Q. III in cap. I Exodi monstrabitur.

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Textus Exodi XII, 14, clare dicit, quod filii Israel in Ægypto manserint annis 430; ergo diutius manserunt quam 215.

R. Neg. ant. Nam, ut ante monstratum est, anni illi computandi sunt a promissione et peregrinatione Abraham; et ulterius id demonstratur ex LXX Interp., qui supra cit. Exodi locum vertunt hoc modo: *Habitatio filiorum Israel, qua inquilini in Ægypto, et in Chanaan fuerunt, tam ipsi, quam patres eorum, fuit quadringentorum triginta annorum.* Quæ verba postquam citasset S. P. Aug. Q. 47 in Exod., ex eis in hunc modum concludit: *Ac per hoc manifestum est, computandum esse (in 430 annorum numero) et tempus etiam patriarcharum, ex quo peregrinari cepit Abraham in terra Chanaan, id est, ex illa promissione, in qua ejus fidem laudat Apostolus, usque ad tempus quo Israel ingressus est in Ægyptum. Toto quippe isto tempore peregrinati sunt patres in terra Chanaan, et deinde semen Israel in Ægypto; ac sic completi sunt quadringenti triginta anni a promissione usque ad exitum Israel ex Ægypto, quando facta est Lex in monte Sina, quæ non infirmat testamentum ad evacuandas promissiones, etc.*

Inst. Abraham, Isaac, et Jacob non fuerunt filii Israel, sed parentes eorum; atqui nostra Vulgata tempus 430 annorum attribuit permansioni filiorum Israel in Ægypto; ergo in numero 430 annorum non potest computari tempus Patriarcharum.

R. Disting. min. Totum illud tempus attribuit permansioni in Ægypto; nego: pro parte; concedo min., ac dico nostram Vulgatam 430 annos tribuere

habitationi filiorum Israel in Ægypto, quia nempe isti anni in illa habitatione completi sunt. Unde sicut, ut observat S. P. Aug. lib. XVI de Civit. Dei, cap. XXIV, *Scriptum est de Thare patre Abraham: Et fuerunt dies Thare in Charra quinque et ducenti anni: non quia ibi omnes acti sunt, sed quia ibi completi sunt:* ita et in nostra Vulgata scriptum est, habitationem filiorum Israel in Ægypto fuisse 430 annorum, quia iste numerus in eadem habitatione completus est, non quia ibi universus peractus est. Interim quod non ita exacte, vel parum obscure exprimit nostra Vulgata, hoc divino Spiritu afflato LXX Interp. suppleverunt, et omnino clare expresserunt.

Obj. II. Servitum et afflictionem, cui Israelitæ subjecti fuerunt ab Ægyptiis, durasse 400 annis, aperte asseritur tum hic y. 13, tum Act. VII, 6, ubi dicit S. Stephanus: *Locutus est autem ei (Abraham) Deus, quia erit semen ejus accola in terra aliena; et servituti eos subjicient, et male tractabunt eos annis quadringentis.* Ergo illi anni 400 non possunt inchoari a nativitate Isaac.

R. Neg. ant., et ad auctoritatem Scripturæ respondeo, tam in verbis y. 13 hujus cap., quam Act. VII, 6, esse hyperbaton redigendum in legitimum ordinem, adhibita parenthesi, quæ includat ea verba: *et servituti eos subjicient, et male tractabunt eos.* Quæ parenthesi interposita, sensus est, posteros Abraham peregrinatos in terra non ipsis propria, id est in Chanaan, Mesopotamia, et Ægypto, per annos 400, intra quos et hoc esse futurum, ut ab indigenis locorum (Ægyptiis videlicet) male tractentur, et servituti aliquamdiu subjiciantur. Quod ita evenisse, patet ex lib. Exod. Et ita præcitata Scripturæ loca exponit S. P. Aug. Q. 47 in Exod. ubi verbis supra Prob. I, post Dico 2, ex ipso citatis subdit sequentia: *Non itaque quod ait, in servitum redigent eos et nocebunt illis, et ad quadringentos annos referendur est, tanquam per tot annos eos habuerint in servitute: sed et referendi sunt quadringenti anni ad id quod dictum est: Peregrinum erit semen tuum in terra non propria: quia sive in terra Chanaan sive in Ægypto, peregrinum erat illud semen, antequam hereditatem sumerent terram ex promissione Dei, quod factum est posteaquam ex Ægypto liberati sunt: ut hyperbaton hic intelligatur, et ordo verborum sit, et sciendo scias, quia peregrinum erit semen tuum in terra non propria quadringentis annis: illud autem interpositum intelligatur, et in servitum redigent eos et nocebunt illis: ita ut ad quadringentos annos ista interpositio non pertineat. In extrema enim parte annorum summat hujus, hoc est, post mortem Joseph, factum est, ut in Ægypto populus Dei duram perageret servitum.*

Inst. Cum Deus posteris Abrahami terram Chanaan promisisset, jamque illi, si nondum jus in re, saltem jus ad rem suo tempore possidendam haberent; terra Chanaan magis eorum dici potuit, quam non eorum. Unde Deus ad Jacobum ait infra cap. XXXI, 5: *Revertere in terram patrum tuorum.* Ergo anni 400, quibus peregrinum futurum semen Abraham

hic prædictum est, ad commorationem Israelitarum in Ægypto, non vero in terra Chanaan referuntur.

R. Quamvis terra Chanaan promissa fuerit a Deo Abrahamo et ejus posteris, et vi divini promissi ad eam jus haberent; eorumque esset respectu incolatus, in quantum nempe in ea apud Chananæos ad longum tempus habitaverunt; Chananæorum tamen illam fuisse respectu possessionis. Unde terra peregrinationis ipsorum passim appellatur in Scriptura; puta infra cap. XXVIII, 4, cap. XXXVII, 6 et 7, et *Ibid.*, 1: *Habitavit autem Jacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est.* Item Exodi VI, 2, 3, 4, dicit Deus ad Moysen: *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Isaac et Jacob... pepesique sædus cum eis, ut darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt advenæ.* Hinc etiam Apost. extollens fidem et obedientiam Abraham, ad Heb. XI, 9, ita scribit: *Fide demoratus est in terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac et Jacob cohæredibus repromissionis ejusdem.* Ergo cum illo jure ad rem suo tempore possidendam simul consistebat peregrinatio in terra aliena: et sic sive in terra Chanaan, sive in Ægypto, peregrini erant posteris Abraham, antequam in hereditatem sumerent terram sibi quondam a Deo promissam; ut statim ex S. P. Aug. audivimus.

Obj. III. Verba Achioris Judithæ 5, qui de Israelitis sic loquitur: *Cum operuisset omnem terram fames, descenderunt in Ægyptum, illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt, ut dinumerari eorum exercitus non posset.*

Sunt aliqui, qui respondent, hæc verba: *Per quadringentos annos*, quamvis in editione Vulgata repariantur, abesse tamen a græcis codicibus, quorum magna habenda est auctoritas in iis libris ubi hebræi deficiunt. Interim ommissa hac solutione,

R. I. Achiohem, utpote alienigenam, potuisse non tam exacte res Hebræorum nosse. 2. Si a veritate in sua narratione non deflexerit, ex aliorum locorum sensu, quem supra in resp. ad Obj. I exposuimus, verba illa esse explicanda. Audivimus enim ibidem ex S. P. Aug. Scripturam nonnunquam totum annorum numerum ei loco adscribere, in quo completus est, non in quo peractus. Imo id ipsum ex Judithæ historia patet, quæ cap. XVI, 26 et 28, post debellatum Holofernem, dicitur mansisse in domo viri sui annos centum et quinque. Cum tamen necessario intelligendus sit numerus de toto spatio vitæ ejus, quam illa usque ad centesimum quintum annum productam, in domo viri sui tandem finivit.

Obj. IV. Dum Israelitæ exiverunt Ægypto, erant 600,000 armatorum; atqui moraliter loquendo non poterant spatio 215 annorum ita multiplicari; ergo; etc.

R. Neg. min. nam mares, qui præter Jacobum et duodecim filios ejus descenderunt in Ægyptum, fuerunt 55, ut dicitur infra cap. XLVI. Jam autem si ab his 55 subtrahantur quinque ex decem filiis Benjamin, et unus ex sex filiis Simeon, qui vel mortui

sunt sine liberis, vel quorum posteris interierunt ante egressum ex Ægypto, ut tradunt interpretes in cap. XXVI lib. Num., restant 49.

Supponamus jam, quod quilibet ipsorum anno 29 ab ingressu in Ægyptum genuerit 10 liberos, scilicet 5 filios, et 5 filias (intellige alium non tot, alium plures genuisse) hoc autem non est incredibile, maxime cum Exodi I, 7, dicatur: *Filii Israel creverunt, et quasi germinantes multiplicati sunt, ac roborati nimis.*

Hoc ergo supposito, invenies quod anno 174 ab ingressu in Ægyptum, qui fuit 41 ante exitum, geniti fuerint 765,625 mares, quorum natu minimus in exitu de Ægypto habebat 41 annos.

Prob. Unus solus anno 29 genuit	5
Anno 58 quinque genuerunt	25
Hi anno 87 genuerunt	125
Hi anno 116 genuerunt	625
Hi anno 145 genuerunt	3,125
Hi anno 174 genuerunt	15,625
Tot ergo mares ex uno solo, spatio 174 annorum generari poterunt: constat autem, quod fuerint 49 mares, adeoque debet numerus 15625 multiplicari per 49,	15625 49

quo facto,	140,625
	62,500

invenies	765,625
----------	---------

Vide etiam Torniellum in Annalibus sacris ad annum mundi 1529, ubi totam hanc quæstionem satis fuse tractat, ac pluribus argumentis confirmat a num. 10 usque ad 21.

Nec refert, quod Esron et Hamul necdum fuerint nati, dum Jacob intravit Ægyptum, adeoque non tam cito potuerint generare, quam alii qui tempore ingressus nati erant: quia tempus illud, quo hi serius quam alii genuerunt, abunde suppletur per alios, puta per filios Ruben, qui paucis annis post ingressum generare potuerunt; et ideo supra dictum est: *Intellige alium non tot, alium plures genuisse.* Præterea Torniellus loco jam cit., num. 19, satis solide ostendit, quod in fine anni 210 post ingressum potuerint geniti esse plus quam sexies et decies centena millia, et quadraginta septem millia hominum.

Inst. Mira illa Hebræorum multiplicatio tantum incepit post mortem Josephi, et universæ cognationis illius, quæ cum Jacob intraverat in Ægyptum, ut liquet ex lib. Exodi cap. I, 8, ubi dicitur: *Quo (Joseph) mortuo, et universis fratribus ejus, omnique cognatione illa, filii Israel creverunt, et quasi germinantes multiplicati sunt: et roborati nimis impleverunt terram.* Videns autem Pharao, quod jam adeo multiplicati essent, ipsos duræ subjecit servituti; ut patet cit. cap. Exodi: atqui juxta sententiam, quam hic propugnamus, a morte omnis cognationis illius usque ad inchoatam duram servitum nequidem 20 anni elapsi sunt; ut monstrabitur Q. III in cap. I Exodi: ergo hæc sententia non videtur posse sustineri.

Prob. conseq. Quia omnino implicat, ut Hebræi

tantillo tempore adeo multiplicati fuerint, ut impleverint totam terram.

R. Neg. maj., et ad verba ex cap. I Exod. cit. dico cum Mario, ea non significare, Hebræos ante mortem Josephi, omnisque cognationis illius non crevisse: sed verba illa designant, eos non tantum ante, sed etiam post mortem Josephi et fratrum ejus miro modo crevisse in Ægypto; nam hoc erat quod speciatim notari debebat: tum quia de multiplicatione tunc facta dubium esse poterat, ob miserias quibus premebantur, tum præcipue quia eo tempore felicius crescebant, et primam felicitatem superabant. Ac proinde ex verbis illis nihil aliud eruitur, quam quod filii Israel post mortem Josephi ac fratrum ejus et deinceps speciali quâdam Dei providentia, præter ordinariam naturæ cursum in Ægypto crescere cœperint. Vide quæ dicuntur in cap. I Exod. Q. I.

Obj. V. A Beria filio Ephraim usque ad nativitatem Josue sunt septem generationes successivæ; ut liquet ex lib. I Paral., cap. VII, a ̄. 25 usque ad 28: atqui illæ generationes non videntur potuisse peragi, si filii Israel in Ægypto habitaverint annis duntaxat 215: ergo, etc.

Prob. min. Quia illæ generationes debuissent peragi tempore 70 annorum; atqui hoc moraliter est impossibile; ergo.

Prob. maj. Ephraim non genuit Beriam nisi post occisos filios filiorum suorum usque ad quartam ad minus generationem; nam quod duo ultimi eorum, qui a Gethæis occisi leguntur cit. cap. lib. I Paralip., saltem fuerint in quarto gradu lineæ rectæ cum Ephraim, patet ibidem ex ̄. 20 et 21: atqui omnes isti occisi videntur anno 90 post ingressum Jacobi in Ægyptum: et deinde ante natum Beriam adhuc facile fluxerunt duo anni; siquidem cap. jam cit. ̄. 22 dicitur Ephraim multo tempore luxisse propter mortem istorum filiorum antequam gigneret Beriam; ergo pro istis septem generationibus tantum restant anni 70.

Prob. min. Gen. cap. L, 22, dicitur quod Joseph tantum viderit tertiam generationem filii sui Ephraim; ergo etiam supposito quod tertia generatio attigisset plenos annos pubertatis quando mortuus est Joseph, tamen adhuc facile elapsi sunt 49 anni antequam quarta generatio occisa fuerit a Gethæis; ergo filii Ephraim et filii filiorum ejus tantum potuerunt occidi anno 49 post mortem Josephi, et consequenter anno 90 post ingressum in Ægyptum: nam dicti 49 anni, et 71 quibus post ingressum adhuc vixit Joseph, faciunt simul 90. Jam autem si a 215 subtrahas hos 90 annos et deinde adhuc 2, qui inde videntur effluxisse usque ad natum Beriam, et insuper 53, quos juxta communiorem sententiam habuit Josue in egressu de Ægypto, pro septem generationibus tantum restant anni 70.

R. Neg. maj.; nam illi tres qui cit. lib. I Paralip., cap. VIII, 25, nominantur, et ex quorum ultimo descendit Josue, non sunt filii Beria (ut supponit obiectio), sed filii immediati ipsius Ephraim; ut postea

demonstrabimus, quando ex professo de illis generationibus ibidem agemus. Ac consequenter ex argumento proposito non sequitur quod istæ septem generationes debuissent peragi tempore 70 annorum: nam cum tunc polygamia esset permessa, potuit Ephraim istos tres filios, ex alia uxore diu genuisse ante mortem patris sui Josephi; et sic etiam in nostra sententia datur sufficiens tempus pro istis septem generationibus.

CAPUT XVI.

Agar secunda uxor Abrahamæ concipit ex eo filium: atque inde superbiens, affligitur a Sara, fugitque in desertum; sed jussu Angeli ei submissa, parit Ismaelem.

QUESTIO UNICA. — DE CONJUGIO ABRÆ CUM AGAR ANCILLA ÆGYPTIACA.

Nota quod Abram habuerit Agar tanquam uxorem legitimam quidem, sed secundariam; idque licite, quia illo tempore licita erat polygamia. Hujusmodi autem uxores secundariæ in Scripturis sacris sæpe vocantur concubinæ. Unde et hoc sensu dicit S. P. Aug., lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXV: *Nulla modo est inurendum de hac concubina crimen Abrahamæ. Porro Agar erat quidem genere Ægyptiaca, sed religione Hebræa (adeoque nec hac ratione culpabile erat illud matrimonium), putatque S. Chrysost. quod ancilla ista fuerit Sara a Pharaone donata. Hoc notato,*

Dico 1: *Nulla est hic cupido lascivie, nulla nequitie turpitudine. Ab uxore causa prolis ancilla marito traditur, a marito causa prolis accipitur, ab utroque non culpæ luxus, sed naturæ fructus exquiritur.* Ita S. P. loco jam citato. Addit Josephus, Saram a Deo admonitam fuisse, ut suaderet Abræ nuptias Agar; idemque insinuat S. P. lib. XXII cont. Faust., cap. XXXII: aut forte nesciebat Sara, quo pacto Dei promissio de propagando semine esset implenda; atque ita suæ sterilitati credidit esse solatium (ut dicitur ̄. 2) si saltem ex Agar susciperet filios, quod non poterat ex se ipsa, ut ratiocinatur S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXV.

Dico 2. Spiritu manichæo Calvinus accusat Saram quasi lenam, et Abramum quasi adulterum; quos excusant S. Chrysostom., Hieron., Josephus, et præ cæteris S. P. August. lib. III cont. advers. Legis, cap. IX.

Dico 3. Quod Abram castitatis amator, ad polygamiam (quæ tamen propter auctoritatem dispensantis Dei licita erat, et inculpabilis) ægre, et nonnisi ad preces uxoris inductus fuerit, patet ex ̄. 2 et 3, ubi dicitur: *Cumque ille acquiesceret deprecanti (Sara) tulit Agar, et dedit eam viro suo uxorem.* Unde et S. P. loco præfato de Civ. Dei ait: *Usus est ea quippe ad generandam prolem, non ad explendam libidinem; nec insultans, sed potius obediens conjugii.* Amplius hoc patet ex eo, quod cum postea Agar adversus dominam sterilem superbiret, et hoc Sara suspicione muliebri viro potius imputaret, respondit Abram ̄. 6.

Ecce ancilla tua in manu tua est, utere ea ut libet. Qua dimittendi facilitate satis ostendit Abram, se in Agar, Sara conjugii pudicitiam custodisse; accepisse, nec petiisse; accessisse, nec hæsisse; seminasse, non amasse, ut ibidem discurret S. P.

Obj. I. Rationes S. P. Aug. non sufficiunt ad hoc Abræ factum excusandum: nam prima est, quod usus sit Agar ad generandam prolem, non ad explendam libidinem; atqui non sunt faciendæ mala, ut eveniant bona; nec sufficit ad recte factum, quod finis agentis sit rectus et bonus, quando ipsum actionis objectum malum est; ergo.

Secunda est, quod hoc non fecerit insultans, sed potius obediens conjugii, hoc est, non tantum ex Sara consensu, sed etiam suasu et impulsu: atqui facere aliquid ex objecto illicitum suadente et impellente amico, non excusat agentem, nisi Adamum quoque de fructu vetito comedentem velis excusare; ergo etc.

Tertia est, quod hoc ei suaserit Sara eo jure, quo dicit Apost. I ad Cor. VII: *Similiter et vir non habet potestatem corporis sui, sed mulier.* Atqui illa potestas tantum competit uxori in virum respectu sui, non autem ut illam abdicet in gratiam mariti aut tertiæ; ergo.

R. Disting. assumpt. Rationes illæ non sufficiunt, ut (non supposita dispensatione in pluralitate uxorum) probent legitimum fuisse illud Abrami cum Agar conjugium; concedo: non sufficiunt, ut ab Abramo amoveant crimen insanæ libidinis cum ancilla, injuriæ uxori illatæ, etc., quod impuri manichæi castissimo patriarchæ inurebant; nego antecedent. Porro posterius hoc tantum hic agere intendit S. P. Aug., unde et cap. cit. ita concludit: *O virum viriliter utentem feminis! conjugie temperanter, ancilla obtemperanter, nulla intemperanter.*

Alterum autem alibi clarissime admittit S. P. puta lib. II cont. Advers. Legis et Proph., cap. IX, ubi dicit, quod Agar fuerit figura Synagogæ: atqui Synagoga non fuit adultera, sed vera Dei sponsa; ergo et ipsam Agar fuisse legitimam Abrami uxorem insinuat S. P.

Clarius id ipsum exprimit lib. III de Doct. Christ., cap. XII, ubi ait: *Sufficiendæ prolis causa erat uxorum plurimum, simul uni viro habendarum, inculpabilis consuetudo.* Et quamvis hoc non fuisset necessarium, id equidem licebat ad multiplicandos fideles; prout asserit idem S. P. tract. 11 in Joan.

Dico, *quamvis hoc non fuisset necessarium, quia necessitatem illam adstruit lib. de Bono Conjug., cap. XV, ubi sic scribit: Tunc autem etiam plures inculpabiliter ducebant (uxores) et qui se multo facilius continere possent, nisi aliud pietas illo tempore postularet.*

Ut in cæteris hic Abrahamum (imo et ipsam Saram) contra manichæos vindicemus, sufficit id quod habet idem S. P. lib. XXII cont. Faustum, cap. XXXII: *Nondum fuerat patefactum, quomodo illius seminis futura esset propagatio: utrum ex carne Abrahamæ, si de se ipse generaret, an ex voluntate, si aliquem forte*

adoptaret. Deinde si de carne ipsius, utrum ex Sara, an ex alia, prorsus nondum manifestum fuit. Ex quibus verbis recte conjicitur, quod Sara, quæ processerat in diebus suis, et naturaliter amplius concipere non poterat, non male fecerit, tradendo ancillam suam Abrahamo, ut saltem per ipsam divina promissio Abrahamo facta adimpleretur.

Inst. I. S. P. lib. de Bono Conjug. cap. XXV docet polygamiam non fuisse peccatum, quod neque contra naturam committitur, quia (temporibus Patriarcharum) non lasciviendi, sed gignendi causa illis feminis utebantur: neque contra morem, quia illis temporibus ea factitabantur: neque contra præceptum, quia nulla lege prohibebantur. Ergo juxta S. P. polygamia nec legi naturali, nec ulli alteri repugnat; ac consequenter rationes supra allatæ non supponunt dispensationem divinam.

R. Neg. consequ. et ad verba objecta dico, juxta S. P. polygamiam non fuisse contra naturam, quia nempe non repugnat naturæ fecunditatis et generationis: ita enim ante eodem lib. se explicaverat, cap. XVII, ubi ait: *Pluribus maritis vivis nullam legimus servisse sanctarum (mulierum) plures autem feminas uni viro legimus (servisse), cum gentis illius societas sinebat, et temporis ratio suadebat: neque enim contra naturam nuptiarum est. Plures enim femine ab uno viro fetari possunt; una vero a pluribus non potest.* Attamen cum his bene consistit, polygamiam fuisse contra legem naturæ, in quantum nempe vir dominium sui corporis, uni femine acquisitum, non potest transferre in aliam; in quantum repugnat sociali habitationi, etc., sed cum eatenus tantum repugnet juri naturæ secundario, Deus in eo improprie dispensare potest; et sic ex dispensatione divina Abram licite duxit Agar. Quod autem addit S. P., polygamiam tunc temporis nulla lege fuisse prohibitam, intelligitur de lege positiva et scripta; nam licet in initio mundi fuerit lex divina polygamiam prohibens, tamen hæc sublata fuit primo per dispensationem, deinde per abrogationem; ut docet S. Th. in 4, dist. 35, Q. 1, a. 2, ad 2.

Cæterum pluralitatem uxorum nunc rursus jure divino esse vetitam, agnoscit Trident. Sess. 24, Can. 4; item id aperte docet S. P. August. lib. jam cit. aliique patres cum ipso, atque satis clare constat ex Matth. XIX.

Inst. II. S. P. Aug. lib. XXII cont., Faustum, cap. XLVII, ita scribit: *Quando mos erat (habere scilicet plures uxores) crimen non erat.* Atqui mos seu consuetudo non potest prævalere juri naturæ; ergo signum est, quod juxta S. P. polygamia nullo modo repugnet juri naturæ.

R. Gratis dato, quod per morem intelligat consuetudinem, S. P. hoc dixisse supposita dispensatione divina.

Obj. II. Si polygamia repugnet juri naturæ, sequitur quod antiquis patribus tantum fuerit permessa, veluti repudium uxoris: atqui valde probabile est, quod repudiata transiens ad secundas nuptias esse